

Register

- aanschouwing, intellectuele 85, 87, 109, 116
- aantekeningenboekje 18, 19, 27, 50, 83, 99, 100
- aantrekkingskracht 23, 36, 69
- aarde, beweging door de ruimte van de 70, 72, 73, 75-77, 82, 86, 91, 95, 131, 147, 153, 199
- aarde 21, 26, 36, 51, 52, 70-76, 88, 95, 112, 123, 132, 133, 136-139, 141, 142, 147, 155, 157, 161, 162, 199
- aardmagnetisch veld 192, 198
- absolute nulpunt, het 43, 75, 76, 89, 91, 110, 155, 176, 193
- abstract denken, nodig voor relativiteitstheorie 26, 44, 46, 74, 110, 155, 161, 186
- ad-hocoplossingen in de natuurkunde 74, 76, 151, 156
- AEG 197
- afbeelding, vierdimensionale ruimte op de driedimensionale 19, 112, 140
- afbuiging van licht 12, 45, 68, 133-135, 136, 138, 141, 142, 155-158
- affaires, Einstein als onderwerp van 13, 43
- Afrika, De Sitters verblijft in 153
- afscheidsbrief van Ehrenfest 128
- afstand 17, 41, 43, 57, 62, 64, 71, 72
- Akademie der Wissenschaften, Preußische 45, 50, 168, 173, 175
- Aken, Peter Debye in 165
- algemene relativiteitstheorie 11, 12, 17, 22, 24, 25, 27, 30, 44-47, 50, 76, 77, 82, 83, 89, 97, 105, 109, 111, 119, 120, 130, 135, 137, 143, 144, 145-152, 154, 156, 157, 161, 162, 168, 186
- alcohol, Ehrenfests afkeer van 120
- Amerika 15, 16, 23, 49-52, 70, 96, 120, 135, 139, 172, 173, 178, 181-184, 197, 198, 200-202
- ammoniumnitraat 144
- Ampère, André-Marie (1775-1836) 190, 191
- Amsterdam 17, 129, 172, 189, 190
- analogie 59, 65, 66, 69, 76, 77, 84, 87
- analyse 38
- Annalen der Physik* 36, 39, 40, 41, 79, 116
- annus mirabilis, Einsteins 38, 188
- Anschütz-Kaempfe, Hermann (1872-1931) 198-200
- antisemitisme 46, 48, 103, 128, 171
- a priori kennis 85-87, 116, 117
- archiefmateriaal 16, 19, 25, 27, 51
- arische wetenschap 174, 180
- Arnhem 57
- Arosa, Waldsanatorium 130
- Astronomical Society, Royal 45, 130, 143, 145, 146
- astronomie 12, 20, 21, 27, 45, 57, 68, 69, 130, 131, 135-138, 143, 146-149, 152-158
- atomen 38-40, 60, 65-69, 75, 76, 83, 100, 102, 165, 167, 170, 171, 175, 176, 187, 191-193, 198
- atoom 38, 123, 124, 167, 168, 170, 171, 175, 176, 181, 191, 193
- atoombom 51, 52, 181
- atoommodel van Bohr 47, 68, 113, 122, 124, 125

- aatomwapens 181
- België 27, 49, 50
- Belgrado 41
- Belli, Giuseppe (1791-1863) 188, 189
- Bergson, Henri (1859-1941) 46
- Berkel, Klaas van (1953) 205, 207
- Berlijn 15, 19-22, 25, 29, 42, 43, 46, 48-53, 72, 81, 93, 102, 121-123, 125, 127, 130, 131, 143, 149, 150, 153, 154, 164, 166, 168, 169, 171, 173-175, 178, 179-181, 183, 185, 186, 190, 194, 195, 197, 201
- Bern 15, 37, 41, 42, 56, 194
- beroemdheid, Einstein als 16, 22, 30, 41, 48, 50, 51, 89, 121, 131, 158, 168, 173, 185, 195, 196, 202
- Besso, Michele Angelo (1873-1955) 164, 190, 214, 217
- beurskrach 171
- bewegingsdynamica 43
- bewegingsenergie 188
- Boerhaave, Museum 20, 190
- Bohr, Niels (1885-1962) 47, 120-128, 178, 179, 210, 212, 213, 216
- Bohr-Einsteindebat 123, 126
- Boltzmann, Ludwig Eduard (1844-1906) 92, 101, 120
- booglampen 70
- boogseconde 21, 134-139, 141, 142
- Born, Max (1882-1970) 211
- Bose, Satyendra Nath (1894-1974) 193, 194
- Bose-Einstein-condensatie 194
- Bosscha, Leeskamer 99
- bottum-upbenadering, natuurkundige aanpak 90
- Brazilië 132, 142
- brekingsindex 66, 135, 136
- Brogie, Louis-Victor, 7e duc de (1892-1987) 163
- Brown, Robert (1773-1858) 40, 41, 188, 209
- Bruno, Giordano (1548-1600) 208
- Brussel 19, 35, 126, 163, 164
- Bucky, Gustav (1880-1963) 201, 206, 218
- Californië 172
- Cambridge 54
- Camera, Einsteins automatische belichtingseenheid 202
- Caputh, Einsteins buitenhuisje in 48, 49, 171, 172
- Casimir, Hendrik Brugt Gerhard Casimir (1909-2000) 209, 210, 212, 215
- Cassirer, Ernst (1874-1945) 169, 215
- centripetale kracht 119
- Cerulus, Frans 19
- chloorgas 144
- cirkelredenering 107
- coelostaat 131, 138, 158
- communisme 49, 52, 172, 173
- condensator 127, 188, 189
- contractiehypothese 77, 81, 84, 86
- Copernicus, Nicolaus (1473-1543) 42
- Cornell 182
- Cottingham 131
- cryogene techniek 193
- Curie, Marie (1867-1934) 46, 49, 163, 166
- dadaïsme 46
- dagboek 19, 27, 100, 101, 103
- dampkring 19, 74, 139, 142, 161, 162
- Darwin, Charles (1809-1882) 38
- Debye, Peter J.W. (1884-1966) 11, 13, 19, 20, 28, 51, 94, 102, 104, 113, 159, 160, 165-184, 214-217
- deductieve benaderingswijze 58, 78, 86, 148, 151, 152
- deeltjesfysica 175, 176
- deeltjestheorie 67, 69
- Delft 210, 216, 218
- democratisering 95
- depressies, Ehrenfests 128
- Descartes, René (1596-1650) 63, 65, 88, 208
- Deutsche Physikalische Gesellschaft 177, 180, 193
- Dijksterhuis, Eduard Jan (1892-1965) 207
- Dostojevski, Fjodor (1821-1881) 120
- driedimensionaliteit 108, 109
- Duitse marine 199
- Duitsland 22, 27, 42, 46-52, 102, 121, 128, 131, 143, 163, 167, 171-179, 181-183, 198, 200, 201
- Dukas, Helen (1896-1982) 26, 27
- Dyson, Frank Watson (1868-1939) 157, 158, 213
- Eddington, Sir Arthur Stanley (1882-1944) 12, 21, 121, 122, 131, 132, 134, 136, 137, 139-142, 146, 156-158
- Ehrenfest, Paul (1880-1933) 11, 12, 16, 17, 19, 22, 27, 30, 32, 33, 40, 43, 45, 47, 49, 93-129, 148-150, 154, 162, 178, 193, 205-214
- Ehrenfestparadox 67, 89, 113, -119, 162
- Ehrenfests inaugurele rede 94-98, 123
- Ehrenfests woensdagcolloquium 99, 113
- Eidgenössische Technische Hochschule 19, 34, 159, 162, 168
- Einsteinjahr 15, 18
- Einstein en Szilard, inductiepomp van 197
- Einsteins annus mirabilis 38, 188
- Einsteins kritiek op het nationaal-socialisme 50, 172
- Einsteins werk het land uit gesmokkeld 50
- Einsteins werkloosheid 36
- Einstein-Szilard-koelkast 197
- Electrolux 196
- elektriciteit 35, 38, 54, 59, 62, 165, 188
- elektriseermachine 189
- elektrodynamica 79, 91, 124
- elektromagnetisme 40, 47, 50, 62-66, 69, 70, 73-76, 77, 79, 82, 84, 89, 101, 112, 133, 134, 147, 166, 192, 196
- elektron 28, 38, 56, 66-69, 75, 83, 124, 148, 168, 170, 176, 191-193
- elektronenstraling 68, 167, 171
- elektronentheorie 70, 79
- Elisabeth, koningin van België 19, 51, 52
- Ellipsbaan 68, 111
- Endlösung 128
- energie 38, 41, 45, 58, 59, 68, 82, 124, 134, 144, 181, 188
- Engeland 12, 21-23, 45, 54, 130, 131, 137, 140, 142-146, 154, 157, 163, 173
- entropie 59
- ether 34, 35, 59-77, 81-86, 88, 89, 91, 96-98
- ethers, redenen voor afschaffing van 81, 124
- ethertheorie 94, 96, 98, 123
- etherwervels 63
- etherwind 70-74, 76, 77, 96, 97
- euclidische meetkunde 12, 32, 109, 116, 117, 118, 156
- Europa 15, 27, 36, 50, 51, 64, 95, 101, 103, 113, 128, 143, 145, 171, 173, 182, 201
- Faraday, Michael (1791-1867) 63, 209
- ferromagnetisme 190
- Fizeau, Armand-Hippolyte-Louis (1819-1896) 74
- Fokker, Adriaan Daniel (1887-1972) 121, 178
- fotonen 134
- Foucault, Jean-Bernard-Léon (1819-1868) 191, 199
- Frankrijk 23, 163
- frequentie 67, 124, 161
- Fresnel, Jean Augustin (1788-1827) 58, 60, 61, 96, 134, 207
- Freud, Sigmund (1858-1939) 172, 215
- gedachte-experiment 11, 12, 17, 40, 44, 87-90, 95-97, 101, 105, 114, 116, 118
- geheime FBI-akten van Einstein 52, 164, 185, 198
- geloofskwestie, debat tussen Einstein en De Sitter 152, 153
- Genève 46
- geometrie 109, 118
- Giro, Nederlandse Handelsmaatschappij 197, 199, 200
- godsbewijs, vertrouwen in wiskunde als 78
- golflengte 167
- golffverschijnsel 39, 58, 60, 61, 72, 89, 134
- golven 35, 60, 61, 65, 66, 69, 72, 74, 75, 82, 89, 96, 134

Gorki, Maxim (1868-1936) 49
 Göttingen 20, 102, 167, 173
 gravitatie 11, 12, 43, 133
 gravitatieafbuiging 135
 gravitatiemassa 134
 gravitatie-theorie 11, 12, 68, 69, 108, 134, 146, 148
 Greenwich 140
 Groningen 19, 20, 178, 179
 gyrokompas 187, 197-200
 gyroscop 191, 192, 199

Haarlem 16, 22, 81, 178, 188, 193
 Haas-Lorentz 207, 210
 Haber, Fritz (1868-1934) 144, 173
 Habicht, Johann Conrad (1876-1958) 37, 38, 41, 189, 206
 habilitatie 41, 42, 102
 Hadamard 209
 Heisenberg, Werner (1901-1976) 47, 126, 177, 184
 hekel aan het uit het hoofd leren. Einsteins 31, 33
 Helmholtz, Hermann Ludwig Ferdinand (1821-1894) 35
 Herglotz 101, 213
 Hertz, Heinrich (1857-1894) 35, 64, 208
 heupvergroeiing van Mileva Marić 37
 Hiroshima 51
 Hitler, Adolf (1889-1945) 28, 49, 51, 52, 160, 171-173, 175, 178, 180, 183, 200, 207
 hoogspanning 68, 176
 Huizinga, Johan (1872-1945) 150, 213
 hulphypothese 69
 humor 121
 Huygens, Christiaan (1629-1695) 39, 58, 99, 100, 135, 136
 Hyaden 133, 140, 141
 hyperbolisch 139
 hyperboloïde 106, 153

Ieperen 144
 Ierland 74
 igniculi 58
 inductie 84, 86, 148
 inductiepomp 196, 197
 inertie 151, 155
 informele vormen van kennismanagement 37, 120
 ingenieus 124, 196
 in memoriam voor Ehrenfest, Einsteins 93
 instinct, Einsteins natuurkundig 147
 integraalberekening 19, 33, 53, 112
 interesseconflict, Debye in 160
 interferentiepatroon 72
 internationaal 23, 49, 172
 internationalisme 100
 intuïtie 23, 55, 65, 66, 83, 88, 109, 119, 156
 ionen 75
 ironie 37, 152, 162, 164
 Israël, Einstein en 16, 46
 Italië 34
 Ithaca 181, 182

Japan, Einstein en 15
 Jeruzalem 18, 27, 164
 joden, Einstein en de 49, 103, 128, 173, 174, 180
 Julius, Willem Henri (1860-1925) 159-163, 164, 166, 214, 215

Kaiser Wilhelm Instituut 21, 167, 173-176, 178, 180-184
 Kamerlingh Onnes, Heike (1853-1926) 36, 94, 163, 176, 190, 193, 206, 210, 216, 218
 Karlsruhe 159
 Kayser 30, 31, 50
 Keesom, Willem Hendrik (1876-1956) 94
 Keestra, Machiel 208
 kernsplijting 180
 Kirchhoff, Gustav Robert (1824-1887) 59
 koelkast 185, 193-197
 koelmiddelen 197
 Kollwitz, Käthe (1867-1945) 48, 172
 Kopenhagen 125, 178, 179
 krachtlijnen 63
 kromming van de ruimtetijd 17, 118, 119, 136

kwantummechanica 38, 47, 101, 113, 123-126, 193

lastercampagne tegen Einstein 46, 169
 Laue, Max von (1879-1960) 113, 174
 Leeskamer Bosscha 99
 Leibniz, Gottfried Wilhelm (1646-1716) 106-110, 211
 Leiden 11, 16, 17, 20, 22, 26, 36, 47, 49, 59, 92-94, 98, 100, 103, 104, 120-123, 126-130, 145, 148-150, 158, 160, 176, 178, 190, 193
 Leipzig 170, 171, 174, 177, 195
 Lenard, Philipp (1862-1947) 46, 47, 169, 174, 215
 lengtecontractie 76, 77, 84, 97, 115
 Leuven 19
 licht, theorie van het 12, 21, 35, 36, 39, 38, 41, 43, 58-63, 65, 67, 68, 70, 72-74, 76, 81, 89, 90, 92, 95-97, 133-136, 138, 139, 142, 155, 158, 161, 183
 Lichtenberg, Georg Christoph (1742-1799) 53, 130, 185, 207, 213
 lichtsensor 202
 Lieserl, Einsteins eerste dochter 36, 37
 Lieserl, ter adoptie afgegeven 36
 lonen 167
 Lorentz, Hendrik Antoon (1853-1928) 11, 16, 19, 21, 23, 25, 27, 30, 39, 40, 45-49, 53-57, 59-62, 64-70, 73-94, 97-99, 103-105, 110, 113-115, 120, 121, 124-127, 143, 147-149, 160, 163-165, 169, 185, 189-191, 193, 205-217
 Lorentzcontractie 31, 73, 78, 79, 91, 97, 114, 115, 117, 118
 Lorentzkracht 66
 Lorentztransformatie 79, 82, 91, 112
 Lorentzvergelijkingen 91
 Löwenthal-Einstein, Elsa (1876-1936) 43, 46, 48
 luchtweerstand 69

Mach, Ernst (1838-1916) 38, 88, 110, 155, 186, 187, 206, 207, 209, 211
 'machientje', Einsteins 188-190
 magnetisme 23, 34, 35, 38, 60, 62-64, 66-68, 75, 76, 88, 89, 112, 147, 165, 190-193, 197-199

Marić, Mileva (1875-1948) 35-37, 43, 79
 Marum, Martinus van (1750-1794) 188, 189, 217
 materiedeeltjes 66, 175
 Max Planck Gesellschaft 19
 Maxwell, James Clerk (1831-1879) 35, 48, 60, 62-65, 69, 70, 74, 78, 83, 89, 91, 112, 120, 125, 134, 148, 191, 207, 208, 218
 mechanisch 38, 55, 57-59, 62-69, 71, 75, 77, 78, 81, 82, 84, 88, 95, 105, 110, 110, 124, 131, 133, 138, 139, 141, 142, 146, 188, 191, 195, 196, 202
 meerdimensionaliteit 106, 107, 114, 122
 Meitner, Lise (1878-1968) 178-180
 Mercurius 17, 68, 69, 148
 meteoriet 57
 Meyerson, Émile (1859-1933) 186, 187, 198, 217
 Michelson, Albert (1852-1931) 70, 71, 73, 74, 77, 81, 86, 208
 Michelson-Morley-experiment 78, 83, 87, 90, 97
 Milaan 34, 36
 militarisering 51
 Minkowski, Hermann (1864-1909) 147
 Minnesota 19
 moleculen 36, 39, 40, 76, 77, 97, 102, 170, 176, 188, 190, 191
 Monthly Notices 146, 149
 Morley, Edward (1838-1923) 70, 71, 73, 74, 77, 78, 81, 86, 96
 Mozart, Wolfgang Amadeus (1756-1791) 32, 122
 München 34, 102, 165, 175, 177

Nagasaki 51
 nationaal-socialisme 171, 172, 181, 182
 nationalisme 51, 100, 171, 173, 175
 Nernst, Walther Hermann (1864-1941) 29, 42, 163, 168, 170
 Newton, Isaac (1642-1727) 22, 38, 39, 43, 45, 57, 58, 63, 68, 69, 75, 84, 95, 96, 105-111, 131, 133, 134, 136, 137, 141, 142, 144, 146, 148, 150, 151, 155, 157, 206, 207, 211